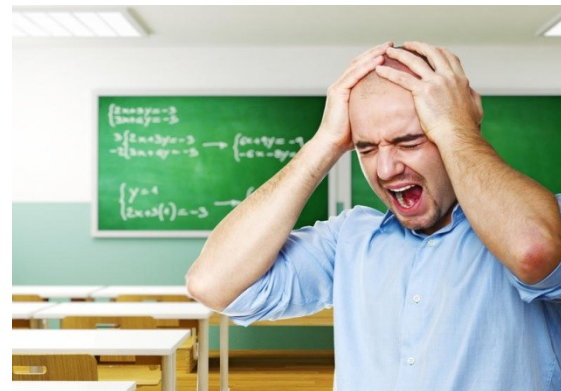

Školní psycholog a práce s učiteli

Mgr. Michaela Širůčková, Ph.D.

Kdo je podle Vás dobrý učitel?

Kompetenční model učitele

- **Osobnostní charakteristiky**
 - Motivace, rozhodnost, schopnost prosadit se, pečlivost, flexibilita, senzitivita, sociabilita, emociální stabilita, odolnost vůči zátěži
- **Kompetence k řešení problémů**
 - Analytické myšlení, orientace na řešení, sledování cíle, schopnost získávat a organizovat informace

Kompetenční model učitele

- **Koncepční dovednosti**
 - nastavování výukových cílů, volby výukových postupů, vyhodnocovat efektivitu výuky
- **Komunikační dovednosti**
 - dialogické nastavení v komunikaci, užívání pokročilých komunikačních technik
- **Leadership – vedení třídy**
 - vytváření příležitostí pro zapojení žáků, podporující přístup, poskytování ZV, práce s pravidly - pevnost a vřelost
- **Odborné znalosti**
 - metody a formy práce, všeobecný přehled, znalost oboru, který vyučuje,...

Obecná doporučení pro práci s učiteli (Dinkmeyer&Carlson, 2006)

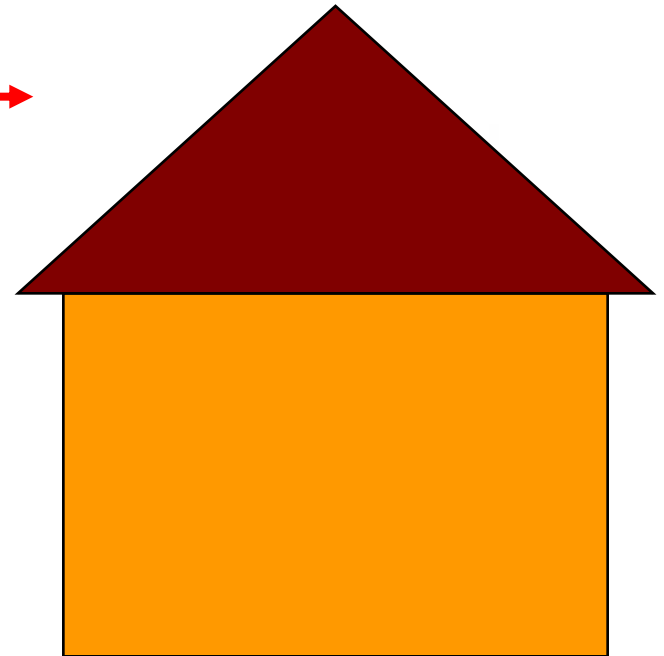
- Vztah založený na partnerství a spolupráci.
- Podporujte učitele k převzetí odpovědnosti za dění ve třídě.
- Oslovujte učitelovy emoce.
- Pracujte s přesvědčeními učitele.
- Určete příslušnost problému.
- Porozumění podstatě problému.
- Hledání cest, jak ve výuce stavět na důvěře a odpovědnosti.
- Nabídněte spolupráci na rozvoji potřebných kompetencí.

Možné oblasti práce s učíteli

Intervence →

Prevence →

Podpora →

Oblast prevence

- relativně bezpečná oblast
- aktivity plánované s časovým předstihem
- může se dopředu připravit a konzultovat
- psycholog může získat respekt a důvěru učitelského sboru

Oblast prevence zahrnuje

- **mapování prostředí** - atmosféra, problémy, které jsou aktuální na škole; vzdělávání, kterým učitelé již prošli, představy vedení, kam se jeho působení má směřovat, ...
- **monitoring** potřeb učitelů
- **psychohygienu učitele** - antistresový program pro učitele jako prevence syndromu vyhoření, pozitivní přeladění, nácvik relaxace, rozvoj týmové spolupráce
- **rozvoj psychosociálních dovedností** - vedení k sebereflexi, workshopy, semináře, výcviky,
- **osvětová činnost** - organizace krátkých seminářů přímo na škole, kde školní psycholog působí; vstupy na poradách

Příklady témat vzdělávání

- Jak motivovat žáky
- Komunikační dovednosti
- Řešení problémových situací
- Management třídy
- Práce se skupinou
- Práce s rodiči
- Psychohygiiena – práce s energií

Krizová intervence

- přivolat si supervizora, nebo přizvat dalšího odborníka
- ohlídat si své hranice
- pamatovat na to, že později učiteli nemusí být příjemné se s psychologem pracovní setkávat a upozornit ho na to
- kontakty, kam se obrátit
- psychohygienu

Oblast krizové intervence zahrnuje

- Zpracování traumatizující události na půdě školy
 - např. řešení závažné šikany, šikana učitele, psychopatologie, těžce antisociální chování, traumatizující událost přímo ve třídě, ve škole, jako je úmrtí, násilný čin
- Pomoc učitelům v osobní krizi (individuální krizová intervence)
- Závažný konflikt v pedagogickém sboru (např. stmelování učitelského sboru, pracovní skupiny)

Oblasti podpory

- **Supervize** - individuální supervize učitel-psycholog, VTI, balintovská skupina, ...
- Pomoc při **řešení běžných problémů**
- **Koučování** - podpora využívání moderních metod ve výuce, sebevzdělávání, ...
- **Sebereflexe**
- **Podpůrné rozhovory** (i krátké),
- **Zájem o práci učitelů**

Cvičení: úskalí

Společně napište možná úskalí působení ve výše zmiňovaných oblastech:

čeho si všímat?

čeho se vyvarovat?

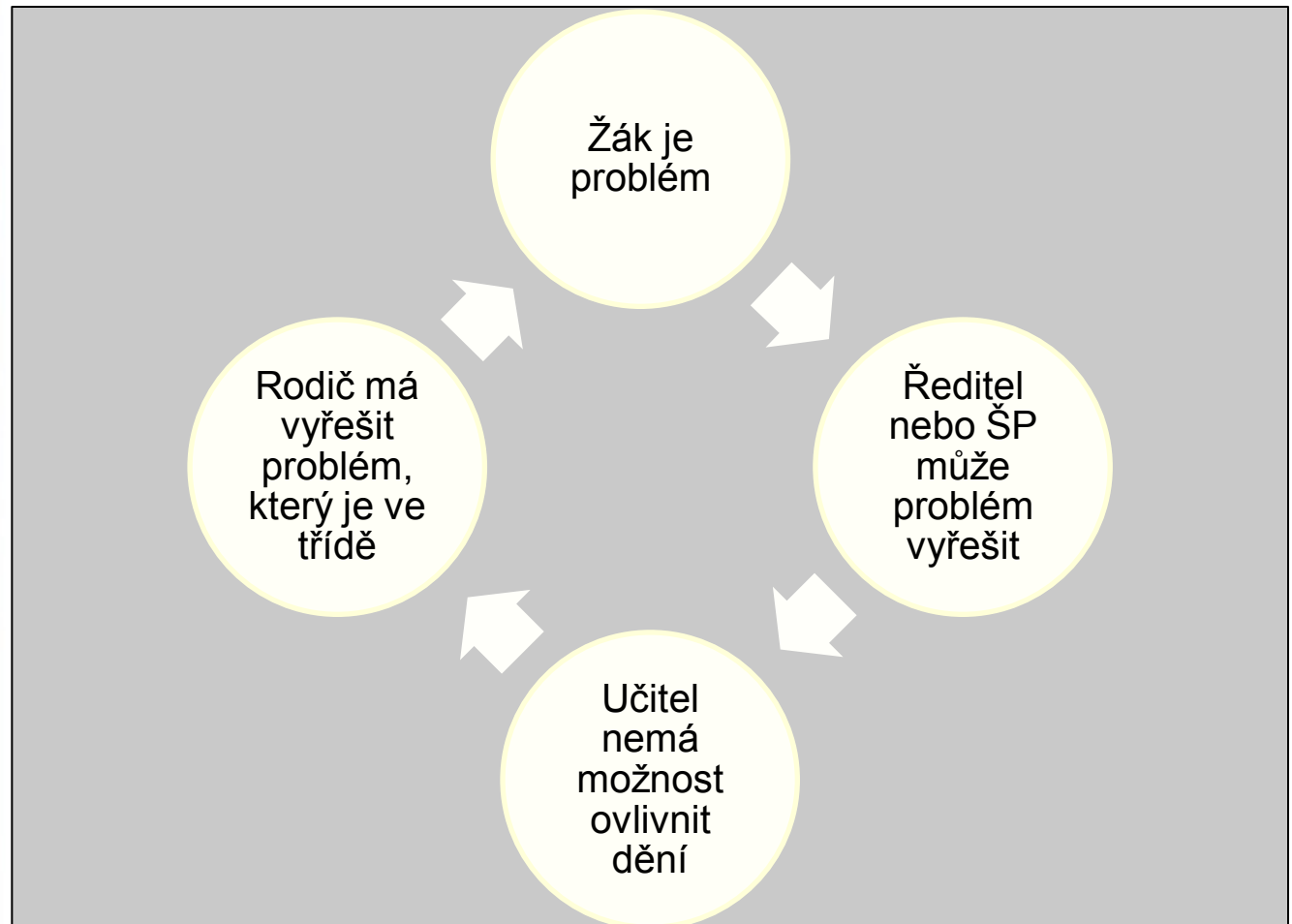
na co si dát pozor?

U uvedených činností je přínos zjevný, ale cílem této aktivity by mělo být upozornění na možná úskalí, se kterými se můžete potkat.

Úskalí

- Hranice
- Etika
- Neutralita
- Skupinová dynamika
- Strach a negativismus
- Role experta versus role osoby poskytující podporu
- Přesvědčení, že změny musí nastat hned a být vidět
- Osobnost psychologa
- Praktické překážky
- Vyhoření

Neužitečný koloběh

Čtyři důležité aspekty budování vztahu s učiteli

1. Vyladění se a navození spolupráce
2. Uzavření smlouvy – vytvoření kontraktu
3. Sebezkušenostní aktivity
4. Reflexe a zpětná vazba

Vyladění se a navození spolupráce s klientem

- budování kooperativní a přátelské atmosféry
- dostatek času
- vztah na společných hodnotách, ale různých přístupech
- aktivity zpočátku strukturujeme a nezařazujeme na prožitek náročné sebezkušnostní aktivity
- kognitivní informace v tomto stádiu redukuje úzkost
- informace, které „změní život“
- respektovat odlišnosti v rámci prožívání
- má cenu každý posun

Uzavření smlouvy – vytvoření kontraktu

- zasahuje i do první fáze tím, že korigujeme reálná a nereálná očekávání
- cílem je objasnit, co jeden od druhého očekáváme a dojít ke shodě o účelu setkávání, spolupráce

Sebezkušenostní aktivity

- na počátku každé aktivity dobře vysvětlit, co budeme dělat, proč a jak. Vede to ke zmírnění obav. Když aktivita vyžaduje, že nemůžeme cíl prozradit dopředu, uvedeme alespoň tuto skutečnost s odkazem na to, kdy jim to bude odhaleno.
- k tomu, aby aktivita vedla k cíli, vysvětlíme dobře postup, nebo jednotlivé kroky zadání.
- nechme přiměřeně času na reflexi zážitků, pocitů a postřehů. Dobré je v některých případech zaznamenat na flip.
- velmi důležité je následné zakotvení prožitků a postřehů klientů

Reflexe a zpětná vazba

- Zhodnocení
- Zjistit, co si učitel odnáší, co pro něho bylo důležité, co si zapamatoval a co mu bylo nepříjemné, co by chtěl příště jinak.

Děkuji za pozornost